

NOMINAŁ 20 ZŁ

metal Ag 999/1000 oraz tampondruk (with pad printing)
stempel/ finish lustrzany/proof ■ średnica/diameter 40,00 mm
masa/weight 31,10 g ■ wielkość emisji do/mintage up to 10.000 szt./pcs

AWERS/OBVERSE: Wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej. Pod orłem oznaczenie roku emisji: 2013, poniżej napis: ZŁ 20 ZŁ. Po bokach orła stylizowane wizerunki flagi państwowej. U góry, półkolem, napis: RZECZPOSPOLITA POLSKA. Pod orłem, po prawej stronie, znak mennicy: M/W. An image of the Eagle established as the State Emblem of the Republic of Poland. Below the Eagle, notation of the year of issue: 2013, below the inscription: ZŁ 20 ZŁ. On both sides of the Eagle, stylised images of the national flag. At the top, a semi-circular inscription: RZECZPOSPOLITA POLSKA (Republic of Poland). The Mint mark, M/W, below the Eagle, on the right.

REWERS/REVERSE: Centralnie, na tle liści brzozy, stylizowany wizerunek kangura. U góry, półkolem, napis: KANGUR. U dołu, od lewej strony ku prawej, półkolem napis: WALABIA BENNETTA. In the centre, a stylised image of a kangaroo against the background of birch leaves. At the top, a semi-circular inscription: KANGUR. At the bottom, from left to right, a semi-circular inscription: WALABIA BENNETTA (Bennett's wallaby).

Projektant rewersu/Reverse Designer: **URSZULA WALERZAK**
Projektant awersu/Obverse Designer: **EWA TYC-KARPIŃSKA**

The National Bank of Poland

holds the exclusive right to issue the currency
of the Republic of Poland.

In addition to coins and notes for general circulation,
the NBP issues collector coins and notes.

Issuing collector items is an occasion to commemorate
important historic figures and anniversaries, as well
as to develop the interest of the public in Polish culture,
science and tradition.

Since 1996, the NBP has also been issuing occasional 2 złoty
coins, struck in Nordic Gold, for general circulation.

All coins and notes issued
by the NBP are legal tender in Poland.

Narodowy Bank Polski

ma wyłączne prawo emitowania znaków
pieniężnych Rzeczypospolitej Polskiej.

Oprócz monet i banknotów powszechnego obiegu
NBP emituje także monety i banknoty kolekcjonerskie.

Emisja wartości kolekcjonerskich
stanowi okazję zarówno do upamiętniania
ważnych historycznych rocznic i postaci, jak i do rozwijania
zainteresowań polską kulturą, nauką i tradycją.

Od 1996 roku NBP emituje także
dwuzłotowe monety okolicznościowe
powszechnego obiegu ze stopu Nordic Gold.

Wszystkie monety i banknoty emitowane przez NBP
są prawnym środkiem płatniczym w Polsce.

NBP
Narodowy Bank Polski

monety
coins

Kangur walabia Bennetta
Bennett's Wallaby
Kangur olbrzymi/Eastern Grey
Kangaroo

NOMINAŁ 1 A\$

metal Ag 999/1000 oraz tampondruk (with pad printing)
stempel/ finish lustrzany/proof ■ średnica/diameter 40,00 mm
masa/weight 31,10 g ■ wielkość emisji/mintage 10.000 szt./pcs

AWERS/OBVERSE: Wizerunek Jej Wysokości Królowej Elżbiety II. The effigy of Her Majesty Queen Elizabeth II.

REWERS/REVERSE: Wizerunek kangura olbrzymiego, najbardziej rozpoznawalnego kangura zamieszkującego Australię. A colour printed image of an Eastern Grey Kangaroo, one of Australia's well known kangaroo species.

Projektant rewersu/Reverse Designer: **AARON BAGGIO**
Projektant awersu/Obverse Designer: **IAN RANK-BROADLEY**

On 15 January 2013, the National Bank of Poland
will be putting into circulation the coins
"100 Years of Teatr Polski in Warsaw"
with the face value of 10 zł and 2 zł.

Information on the issue schedule can be found at the
www.nbp.pl/monety
website.

Collector coins issued by the National Bank of Poland are sold
in the Kolekcjoner service (Internet auction/Online shop)
at the following website:

www.kolekcjoner.nbp.pl
 KOLEKCJONER
and at the NBP regional branches.

The coins were struck at the Mint of Poland in Warsaw.
Edited and printed: NBP Printing Office

Narodowy Bank Polski planuje wprowadzenie
do obiegu w dniu 15 stycznia 2013 roku
monet o nominałach 10 zł i 2 zł
„100 lat Teatru Polskiego w Warszawie”.

Informacje o planie emisji
znajdują się na stronie:
www.nbp.pl/monety

Sprzedaż monet kolekcjonerskich emitowanych przez NBP
jest prowadzona w serwisie Kolekcjoner
(aukcja internetowa/sklep internetowy) pod adresem:

www.kolekcjoner.nbp.pl
 KOLEKCJONER
oraz w oddziałach okręgowych NBP.

Monety zostały wyprodukowane
w Mennicy Polskiej S.A. w Warszawie.

Skład i druk: Drukarnia NBP

Monety zabezpieczone są specjalną, szczelną kapsułą zwiększającą ochronę przed
wpływem czynników zewnętrznych. Próba otwarcia grozi uszkodzeniem monety.
Coins are protected with a special, sealed capsule increasing protection against
external influences. Any attempt to open may cause damage to the coin.

MONETY EMISJI 2013 COINS ISSUED IN 2013 MONETY EMISJI 2013 COINS ISSUED IN 2013 MONETY EMISJI 2013 COINS ISSUED IN 2013 MONETY EMISJI 2013 COINS ISSUED IN 2013 MONETY EMISJI 2013 COINS ISSUED IN 2013

Kangur walabia Bennetta / Bennett's Wallaby

● W dniu **7 stycznia 2013 r.** Narodowy Bank Polski wprowadza do obiegu monetę „Kangur walabia Bennetta”, o nominale **20 zł** wykonaną stemplem lustrzanym w srebrze (z tampondrukiem).

● Kangur Bennetta, zwany także walabią Bennetta, jest gatunkiem torbacza z rodziny kangurowatych. Jest to średniej wielkości ssak, o długości ciała 70–90 cm. Kolejne 65–75 cm przypada na ogon, który stanowi podporę ciała. Ciało pokrywa futerko: rudawe na głowie, grzbiecie i bokach, szarawo-białawe na spodniej stronie ciała. Górna strona pyszczka oraz zakończenia uszu oraz łap są czarne. Niekiedy rodzą się osobniki albinotyczne, z białym futerkiem i czerwonymi kolorem oczu (jak nasz bohater z monety). Jak u wszystkich kangurow kończyny przednie są wyraźnie krótsze niż kończyny tylne. Stopy są wydłużone, a palec czwarty jest dłuższy od pozostałych. Masa ciała waha się zwykle od 13 do 19 kg, choć samce mogą ważyć nawet 25 kg.

● Kangur Bennetta występuje przede wszystkim w Australii i na Tasmanii. Gatunek ten kilkakrotnie próbowano zaaklimatyzować w Nowej Zelandii – pierwsza, zakończona sukcesem introdukcja miała miejsce w latach 1867–1870. W Europie zbiegłe lub wypuszczone z niewoli (głównie z prywatnych zwierzyńców i ogrodów zoologicznych) walabie Bennetta tworzą trwałą, jakkolwiek mało liczną, populację w Wielkiej Brytanii (najstarsze pochodzą od osobników zbiegłych około 1920 r.). Grupa złożona z około 30 kangurow prawdopodobnie żyje w stanie dzikim 50 km na zachód od Paryża – są to potomkowie walabii z jednego z ogrodów zoologicznych, które uciekły stamtąd po huraganie (lata 70. ubiegłego wieku). Przed 1945 r. kangury Bennetta przetrzymywano w warunkach półdzikich we Francji i w Sudetach (tereny dzisiejszej Polski), ale ich aklimatyzacja zakończyła się niepowodzeniem.

● Kangury Bennetta występujące na Tasmanii są nieco mniejsze niż osobniki australijskie (zaliczane są też do innego podgatunku), różnią się także swoim zachowaniem. Te pierwsze przystosowały się do życia w pobliżu siedzib ludzkich i niekiedy można je zobaczyć, jak pasą się na trawnikach na obrzeżach miast. Generalnie zwierzęta te tolerują różne środowiska. W Australii chętnie przebywają w lasach eukaliptusowych ze średnim poszyciem, na wysokich wrzosowiskach, blisko otwartej przestrzeni. Dość łatwo przystosowują się do naszego klimatu. W warunkach hodowlanych łagodne zimy mogą spędzać na otwartych wybiegach.

● Jest to typowy roślinożerca, żywi się przede wszystkim trawą i liśćmi (w warunkach hodowlanych chętnie zjada warzywa), w okresach suszy nie pogardzi także soczystymi korzonkami, którymi uzupełnia braki wody. Jest aktywny nocą, nad ranem lub późnym popołudniem. Dzień spędza, przesypiając w ukryciu.

● Nie są to zwierzęta terytorialne. Jeżeli czują się zagrożone, wówczas silnie uderzają stopami o podłoże. Tym samym informują inne zwierzęta o niebezpieczeństwie. Kangury te doskonale słyszą i widzą, doskonale skaczą, są także dobrymi pływakami.

● Dojrzałość płciową osiągają w drugim roku życia. Standardowo ciąża trwa 30 dni. Ciąża jednak może być przedłużona, bowiem zarodek we wczesnym stadium rozwoju przerywa wzrost do momentu aż młode z poprzedniego miotu nie opuści torby lęgowej. Samica rodzi jedno młode, które jest wielkości orzeszka (masa ciała poniżej 1 g). Zaraz po porodzie młode wędruje do torby lęgowej matki, która znajduje się z przodu ciała. U osesków oczy otwierają się dopiero 135–150 dni po porodzie. W torbie matki młode przebywa około 9 miesięcy, karmione jest jednak jeszcze kilka miesięcy dłużej, niekiedy nawet do 17. miesiąca życia.

● W Australii gatunek ten rozmnaża się przez cały rok, na innych terenach (np. na Tasmanii) porody mają miejsce raz w roku. Młode, jeśli jest samicą, może pozostawać w pobliżu matki do końca życia, jeśli jednak jest to samiec, to w wieku dwóch lat przenosi się w inne miejsce. W niewoli zwierzęta te osiągają wiek około 15 lat, w warunkach naturalnych dożywają (podobno) nawet 20 lat.

● Hodowcy owiec i bydła zazwyczaj traktują kangury Bennetta jako szkodniki. Dlatego niegdyś zwierzęta te, gdy tylko pojawiły się w pobliżu farm hodowlanych, były intensywnie tępiące. Na Tasmanii w dalszym ciągu, jakkolwiek w ograniczonym zakresie, dozwolony jest ich odłów ze względu na atrakcyjne futro i dla mięsa. Mogą być tam również odstrzeliwane jako szkodniki pastwisk i pól. W Europie młode osobniki bywają zabijane przez psy i lisy, niekiedy są ofiarami wypadków samochodowych.

● Kangury te są raczej samotnikami. Jeśli widzi się je w parach, to zazwyczaj jest to matka ze swoim młodym. Niekiedy może to być para zainteresowanych sobą osobników dorosłych (samiec i samica) – w tym przypadku kontakt ten nie trwa jednak dłużej niż 24 godziny, po czym para się rozchodzi. Dopiero przy obfitości pokarmu gatunek ten tworzy luźne stada. Ich liczebność na Tasmanii oraz w Australii wykazuje tendencję wzrostową; wg oceny Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody (IUCN) nie ma zagrożenia dla liczebności gatunku i wielkość jego populacji można uznać za stabilną.

**Prof. dr hab. Wiesław Bogdanowicz
Muzeum i Instytut Zoologii PAN**

● Narodowy Bank Polski i Australijska Mennica Królewska, która w Australii ma prawo do emisji monet, podjęły inicjatywę wyemitowania dwóch srebrnych monet kolekcjonerskich, polskiej i australijskiej, o nominalach 20 zł i 1 A\$ oraz masie 1 uncji czystego srebra każda. Obie monety, wprowadzone do obiegu w dniu 7 stycznia 2013 r., są sprzedawane wyłącznie w zestawie Kangury Świata; do każdego zestawu monet dołączony jest wspólny certyfikat autentyczności Australijskiej Mennicy Królewskiej oraz Narodowego Banku Polskiego.

● Wspólnym wizerunkiem na obu monetach jest postać kangura: na australijskiej monecie – kangura olbrzymiego, najbardziej rozpoznawalnego kangura zamieszkującego Australię, na polskiej – kangura albinosa, urodzonego w Polsce, w gospodarstwie agroturystycznym w Smętowicach pod Szczecinem.

● On **7 January 2013**, the National Bank of Poland is putting into circulation a coin “Bennett's Wallaby”, with the face value of **20 zł**, struck in proof finish in silver (with pad printing).

● Bennett's kangaroo, also called Bennett's wallaby, is a marsupial from the kangaroo family. It is a medium-sized mammal whose body length is 70–90 cm. Its tail, which supports the body, is 65–75 cm long. The body is covered with fur: reddish on the head, back and sides, grey and whitish on the belly. The upper part of the snout and the ends of ears and paws are black. Sometimes albino wallabies are born with white fur and red eyes (like the one on our coin). As in all kangaroos, their front legs are visibly shorter than the hind legs. They have elongated feet, and the fourth digit is longer than all other digits. Wallabies' body mass ranges between 13 and 19 kg, although males can weigh up to 25 kg.

● Bennett's wallabies are found mainly in Australia and Tasmania. There have been several attempts to acclimatise the species in New Zealand – the first successful one was carried out in the years 1867–1870. In Europe, feral or stray Bennett's wallabies (usually from private and public zoos) make up a constant though small population in Great Britain (the oldest groups derive from the wallabies that strayed in 1920). A group of approximately 30 kangaroos lives in the wild 50 km west of Paris – they are the descendants of wallabies from one of the zoos, that escaped after a hurricane in the 1970s. Before 1945, the Bennett's wallabies were kept half-wild in France and the Sudetes (today's Poland), but their acclimatisation was not successful.

● Bennett's wallabies found in Tasmania are slightly smaller than those living in Australia and behave differently (they form a different sub-species). The former have adapted to living close to humans. They can sometimes be seen grazing at lawns in the suburbs. Generally, wallabies tolerate different habitats. In Australia, they prefer eucalyptus forests with medium floors, on high heaths, close to open spaces. They adapt to the Polish climate quite easily. In captivity, wallabies can spend mild winters in open pens.

● Wallabies are typical herbivores, they feed on grass and leaves (in captivity they enjoy vegetables as well). During drought periods, they eat juicy roots to supplement water. They are nocturnal animals that can also be seen in the early morning and late afternoon. They spend the day sleeping in hiding.

● Wallabies are not territorial. When threatened, they stomp their feet loudly to let other animals know danger is coming. Wallabies have excellent hearing and sight, they also jump and swim very well.

● They reach sexual maturity at the age of two. A pregnancy usually lasts 30 days, but it can be extended as at the early stage the embryo may stop growing until the young from the previous litter leaves the pouch. A female gives birth to one

young that is the size of a peanut (and weighs less than 1 g). Right after birth, the young struggles its way to the pouch on the mother's belly. The young's eyes open 135–150 days after birth. The young stays in the pouch for nine months, but it is fed for several more months, sometimes even up to the 17th month.

● In Australia, the species reproduces throughout the year; in other regions (e.g. in Tasmania) young are delivered once in a year. When the young is female, it can stay with the mother for life, but when it is male, it is cared for until the age of two and then moves to another place. In captivity, wallabies live to be 15, in the wild they are reported to live even until the age of 20.

● Sheep and cattle keepers usually consider Bennett's wallabies as pests. For that reason the wallabies used to be killed when spotted near farms. In Tasmania, hunting for wallabies for their attractive fur and meat is still permitted, although to a limited extent. They may also be shot as pests damaging pastures and fields. In Europe, dogs and foxes kill young wallabies and sometimes the latter die in car accidents.

● Wallabies are solitary animals. When seen in couples, it is usually a mother and her young. Sometimes, there are two adults (female and male) attracted to each other – in such cases, they stay together for up to 24 hours. Later, both go their separate ways. Wallabies form loose groups only when food is in abundance. Their population in Tasmania and Australia has been increasing significantly. According to the International Union for Conservation of Nature (IUCN), the population is not at risk and is considered stable.

**Professor Wiesław Bogdanowicz
Museum and Institute of Zoology of the Polish Academy
of Sciences**

● The National Bank of Poland and the Royal Australian Mint, which holds the right to issue coins in Australia, took the initiative to issue two silver collector coins, Polish and Australian, with the face value of 20 Polish zloty and 1 Australian dollar, respectively, and containing 1 oz of pure silver each. Both coins, put into circulation on 7 January 2013, are sold exclusively in a set of “Kangaroos of the World”. Each set includes a common certificate of authenticity issued by the National Bank of Poland and the Royal Australian Mint.

● The common image on both coins is that of a kangaroo: the Australian coin depicts an Eastern grey kangaroo, the most recognizable kangaroo living in Australia, the Polish coin – albino kangaroo, born in Poland, at a holiday farm in Smętowice near Szczecin.

Liczba zestawów dostępnych na świecie 10 000 szt., w tym 5 000 szt. w Polsce.

Number of sets available in the world 10,000 pcs, including 5,000 pcs in Poland.